

Írjunk át: minek, mit, hogyan?

Szigetvári Péter

ETLE, Angol Nyelvészeti Tanszék
szigetvari@elte.hu

Tudós tanárok — tanár tudósok, Budapest, 2014-11-11

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)
- ▶ félrevezető helyesírás

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)
- ▶ félrevezető helyesírás
 - ▶ *give* [giv], de *hive* [hajv]

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)
- ▶ félrevezető helyesírás
 - ▶ *give* [giv], de *hive* [hajv]
 - ▶ *shone* [son], de *stone* [sztöun]

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)
- ▶ félrevezető helyesírás
 - ▶ *give* [giv], de *hive* [hajv]
 - ▶ *shone* [son], de *stone* [sztöun]
 - ▶ *sew* [szöu], de *new* [njüu]

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)
- ▶ félrevezető helyesírás
 - ▶ *give* [giv], de *hive* [hajv]
 - ▶ *shone* [son], de *stone* [sztöun]
 - ▶ *sew* [szöu], de *new* [njüu]
 - ▶ *determine* [ditómin], de *undermine* [andömajn]

minek írjunk át?

átírás = egyértelműsítés

- ▶ *soared, sawed, sword* [szód] (homofónok)
- ▶ *row* [röu], *row* [ráu] (homográfok)
vö. *sew, sow, so* [szöu], *sow* [száu], *sewer* [szüua]
- ▶ *apricot* [ejprökot], [áprökot]; *either* [ajda], [ijda] (variáció)
- ▶ félrevezető helyesírás
 - ▶ *give* [giv], de *hive* [hajv]
 - ▶ *shone* [son], de *stone* [sztöun]
 - ▶ *sew* [szöu], de *new* [njüu]
 - ▶ *determine* [ditómin], de *undermine* [andömajn]
 - ▶ *Geoffrey* [dzsefrij], de *George* [dzsódzs]

mit írjunk át?

after

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf̥t̪a] (Dél-Anglia)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf̥t̪a] (Dél-Anglia)
- ▶ [ãft̪a] (Észak-Anglia)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf̥ta] (Dél-Anglia)
- ▶ [ãfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf̥ta] (Dél-Anglia)
- ▶ [ãfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)
- ▶ [ãftör] (Írország)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf^ata] (Dél-Anglia)
- ▶ [ä^afta] (Észak-Anglia)
- ▶ [é^afta] (New York)
- ▶ [äftör] (Írország)
- ▶ [eef^atör] (Kalifornia)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf^ata] (Dél-Anglia)
- ▶ [ä^afta] (Észak-Anglia)
- ▶ [é^efta] (New York)
- ▶ [äftör] (Írország)
- ▶ [eeftör] (Kalifornia)

duty

mit írjunk át?

after

- ▶ [aafta] (Dél-Anglia)
- ▶ [äfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)
- ▶ [äftör] (Írország)
- ▶ [eeftör] (Kalifornia)

duty

- ▶ [djútij] (Dél-Anglia, idősebb beszélők)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf̥ta] (Dél-Anglia)
- ▶ [ãfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)
- ▶ [ãftör] (Írország)
- ▶ [eef̥tör] (Kalifornia)

duty

- ▶ [djútij] (Dél-Anglia, idősebb beszélők)
- ▶ [dzsútij] (Dél-Anglia, fiatalabb beszélők)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aafta] (Dél-Anglia)
- ▶ [äfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)
- ▶ [äftör] (Írország)
- ▶ [eeftör] (Kalifornia)

duty

- ▶ [djútij] (Dél-Anglia, idősebb beszélők)
- ▶ [dzsútij] (Dél-Anglia, fiatalabb beszélők)

Henry

mit írjunk át?

after

- ▶ [aaf̥ta] (Dél-Anglia)
- ▶ [äfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)
- ▶ [äftör] (Írország)
- ▶ [eeftör] (Kalifornia)

duty

- ▶ [djútij] (Dél-Anglia, idősebb beszélők)
- ▶ [dzsútij] (Dél-Anglia, fiatalabb beszélők)

Henry

- ▶ [enör̥ij] (Dél-Anglia, kevésbé művelt beszélők)

mit írjunk át?

after

- ▶ [aafta] (Dél-Anglia)
- ▶ [äfta] (Észak-Anglia)
- ▶ [éfta] (New York)
- ▶ [äftör] (Írország)
- ▶ [eeftör] (Kalifornia)

duty

- ▶ [djútij] (Dél-Anglia, idősebb beszélők)
- ▶ [dzsútij] (Dél-Anglia, fiatalabb beszélők)

Henry

- ▶ [enörij] (Dél-Anglia, kevésbé művelt beszélők)
- ▶ [henrij] (Dél-Anglia, műveltebb beszélők)

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

☺ nem kell magyarázni

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃeɪnʤ]

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃeɪnʤ]

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃeɪnʤ]

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják
- ☺ nemzetközileg elfogadott/ismert

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃeɪnʤ]

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják
- ☺ nemzetközileg elfogadott/ismert
- ☺ mindenre van jel

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [äprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃɛɪndʒ]

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják
- ☺ nemzetközileg elfogadott/ismert
- ☺ mindenre van jel

bármilyen más: [čɛɲj], [ʒ ♀ ≈ ɕ] stb.

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃɛɪnʤ]

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják
- ☺ nemzetközileg elfogadott/ismert
- ☺ mindenre van jel

bármilyen más: [čɛɲj], [ʃ ♀ ≈ ɕ] stb.

- ☹ nem általánosan elfogadott

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs]

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [áprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃeɪnʤ]

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják
- ☺ nemzetközileg elfogadott/ismert
- ☺ mindenre van jel

bármilyen más: [čɛnʃ], [ʃɛnʃ], [tʃɛnʃ] stb.

- ☹ nem általánosan elfogadott
- ☹ ismeretlen/ijesztő jelek

hogyan írjunk át? (pl. *change*)

magyaros: [csejndzs] (1 : 2)

- ☺ nem kell magyarázni
- ☹ de csak a magyar helyesírást ismerőknek
- ☹ nincs mindenre jel (pl. *apricot* [äprökot], *either* [ajda])

IPA: [tʃeɪnʤ] (2 : 1)

- ☹ sok ismeretlen/ijesztő jel, sokan inkább átugorják
- ☺ nemzetközileg elfogadott/ismert
- ☺ mindenre van jel

bármilyen más: [čɛnj], [ʃ ɸ ≈ ɕ] stb. (0 : 2)

- ☹ nem általánosan elfogadott
- ☹ ismeretlen/ijesztő jelek

de milyon IPA?

	Jones	W Lewis	Gimson	CUBE
<i>bit</i>	bit	bɪt	bɪt	bɪt
<i>beat</i>	bi:t	bit	bi:t	bɪjt
<i>bee</i>	bi:	bi	bi:	bɪj
<i>bird</i>	bɜ:d	bɜd	bɜ:d	bɜ:d
<i>bear</i>	bɛə	beə	beə	bɛ:

magánhangzó-osztályok

__C	__#	__V
-----	-----	-----

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A I e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗	✗

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A ɪ e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗	✗
B ɑː ɔː ɜː ə ɪə eə ʊə	✓	✓	✗

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A ɪ e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗	✗
B ɑː ɔː ɜː ə ɪə eə ʊə	✓	✓	✗
C iː eɪ aɪ ɔɪ aʊ əʊ uː	✓	✓	✓

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A	i e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗
B	ɑː ɔː ɜː ə ɪə eə ʊə	✓	✓
C	iː eɪ aɪ ɔɪ aʊ əʊ uː	✓	✓

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A	ɪ e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗
B	ɑː ɔː ɜː ə ɪː ɛː ɒː	✓	✓
C	iː eɪ aɪ ɔɪ aʊ əʊ uː	✓	✓

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A	i e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗
B	ɑː ɔː ɜː ə ɪ ɛ ɜː	✓	✗
C	iː eɪ aɪ ɔɪ aʊ əʊ uː	✓	✓

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A i e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗	✗
B ɑː ɔː ɜː ə ɪ ɛ ɔ	✓	✓	✗
C iː eɪ aɪ ɔɪ aʊ əʊ ɸu	✓	✓	✓

magánhangzó-osztályok

	__C	__#	__V
A ɪ e æ ʌ ɒ ʊ	✓	✗	✗
B ɑː ɔː ɜː ə ɪː ɛː ɔː	✓	✓	✗
C ɪi ɛi ɑi oi au əu ɯu	✓	✓	✓

<http://seas3.elte.hu/cube>